

SCHITTERENDE KLEINE DINGEN

Cheryl Strayed

Schitterende kleine dingen

Adviezen over liefde en leven

VERTAALD DOOR
MIEBETH VAN HORN

2021
THOMAS RAP
AMSTERDAM

Copyright © 2012 Cheryl Strayed
Copyright Nederlandse vertaling © 2015, 2021 Miebeth van Horn
Eerste druk 2015 (verschenen bij Uitgeverij Cargo)
Tweede, herziene druk 2021
Copyright voorwoord © 2021 Kim van Kooten
Oorspronkelijke titel *Tiny Beautiful Things: Advice on love
and life from Dear Sugar*
Oorspronkelijke uitgever Vintage Books, New York
Omslagontwerp bij Barbara
Foto auteur Joni Kabana
Vormgeving binnenwerk Perfect Service, Reeuwijk
Druk- en bindwerk Wilco, Amersfoort
ISBN 978 94 004 0877 7
NUR 320

thomasrap.nl

Bij de productie van dit boek is gebruikgemaakt van papier dat het keurmerk van de Forest Stewardship Council (FSC®) mag dragen. Bij dit papier is het zeker dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid.

*Voor Stephen Elliott en Isaac Fitzgerald
en voor iedereen die me heeft geschreven*

Inhoud

Voorwoord – Kim van Kooten 11

DEEL I

HET GING ALTIJD ALLEEN OM ONS TWEEËN

- Als een ijzeren bel 17
Hoe kom je weer los? 24
Die uitgelaten parade 37
Een motor met niemand erop 43
De afrekening 45
Je hebt een bundel op je hoofd 55
Schrijven als een motherfucker 60
Een nieuw, caleidoscopisch licht 69
Debacle in de bossen 72
Geil van gore gedachten 81
Zoek hulp 86

DEEL II

WELK GEHEIMZINNIG STERRENLICHT JOU TOT
NU TOE OOK HEEFT GELEID

- Het pasgeboren vogeltje 97
Gaan! Gaan! 100
Die zwarte kromming 102
De hel, dat zijn andermans vriendjes 108

Klets, klets, klets 112
De vrouw aan het lijntje 118
Niks geheimzinnigs aan sperma 124
De gekke seksopbiechter 134
De toekomst heeft een oeroud hart 138
Nepvriendschappelijk voetjevrijen 145
De menselijke maat 149

DEEL III

DRAAG JIJ DAT WATER ZELF MAAR

Belle en het Beest 161
Ik heb voor Van Gogh gekozen 170
De overkant van het zwembad 172
De waarheid die daar leeft 178
Te veel verf 187
Minieme revoluties 190
Niet genoeg 197
Nee is oké 199
Romantische liefde is geen wedstrijd sport 205
Een groots leven 211
De bekende onbekende grootheden 221
Op jouw eiland 224

DEEL IV

VOOR MIJ HOEF JE NIET KAPOT TE ZIJN

De magie van iets willen zijn 229
Een prachtig mooi ander iets 235
Een tunnel die je wakker maakt 243
Hoe het echte werk wordt gedaan 245
Het spookschip waar wij niet op zaten 253
Je onzichtbare innerlijke afgrijselijke ander 261

Naast de telefoon zitten wachten 266
Vanbinnen zijn we allemaal wilden 270
De hitsige meid 277
De slechte dingen die je hebt gedaan 281
Meebuigen 288
De geoblitereerde plek 291

DEEL V

STOP HET IN EEN DOOSJE EN WACHT AF

Een vlekje op het zoet 303
Wij zijn hier om het huis te bouwen 313
De lege kom 318
Overstijgen 327
Een vage glimp van je geheimzinnige bestemming 332
Het gewone wonderbaarlijke 335
Dit noemen we nou een clusterfuck 340
Bent u mijn moeder? 352
Tien boze jongens 355
Schitterende kleine dingen 367

Dankwoord 371

Voorwoord

Kim van Kooten

Kiezelsteentjes schoten weg onder mijn voeten. Alles om me heen was zwart, want nacht. Het enige wat ik nog kon onderscheiden was een groepje rennende mensen. Ze bewogen zich in rap tempo voor me uit. Ik kende ze niet, maar rende om de een of andere reden hard achter ze aan. Mijn adem zat hoog, ik huilde. Ik zocht iets, of iemand, maar wist niet wat of wie. Blijkbaar ging ik ervan uit dat de mensen die ik volgde het allemaal wél wisten, want de geestdrift waarmee ik ze probeerde bij te houden was ronduit wanhopig. Ik smeekte: langzamer, alsjeblieft, jullie gaan te snel! Niemand reageerde. Sterker nog, ze gingen harder, steeds harder, en uiteindelijk verdwenen hun anonieme ruggen een voor een in het vormeloze donker. Weg waren ze. Opgeslokt. Ik stopte met rennen. Het omgevingsgeluid viel weg. Ik hoorde alleen nog mijn eigen gehijg. Ik voelde me alleen en bloot. Allener en bloter dan ooit, mag ik wel zeggen. En als dit allemaal geen droom was geweest, dan had ik misschien wel voor eeuwig in Hotel De Aap gelogeed, maar gelukkig werd ik wakker. ‘*What the fuck,*’ vroeg ik me af. ‘*What. The. Fuck.*’ Ik huilde nog steeds, maar in elk geval was ik thuis. Weg van wildvreemde mensen die zomaar ineens verdwenen, in het donker, richting het holst van de nacht. Het Holst. *Aka*, daar waar de ruimte op haar leegst is, op haar nikst en niemandst. Daar waar je niet wilt wezen. Je hebt geen idee van wat zich daar allemaal schuilhoudt.

Op mijn nachtkastje ligt al zeven jaar Cheryl Strayed's *Tiny Beautiful Things*. Het zit vol ezelsoren, potloodstreepjes en traanvocht. Vingerafdrukken, zelfs. Die komen van het vastklampen. Op al die momenten dat ik wakker schrik vanwege het leven en hoe het nou in godsnaam allemaal moet, grijp ik naar schitterende kleine dingen. Een reddingsboei in de vorm van een verzameling brieven, gericht aan iemand die zich *Sugar* noemt.

Sugar is het pseudoniem van Cheryl Strayed. Tussen 2010 en 2012 beantwoordde Sugar/Strayed honderden levensvragen via het online literaire platform *The Rumpus*. Vóór ze in de anonieme huid van Sugar kroop, had Strayed al een roman gepubliceerd (*Torch*) en in 2012 verscheen *Wild*, een prachtige memoir over de zeventienhonderd kilometer lange *solo hike* die Strayed maakte na de dood van haar moeder. *Wild* werd een bestseller en uiteindelijk ook verfilmd (met Reese Witherspoon in de hoofdrol), maar beter lees je gewoon het boek. En nóg beter lees je *Schitterende kleine dingen*. Waarom? Daarom. En omdat ik het zeg. Ik weet dat 'daarom' en 'omdat ik het zeg' geen antwoorden zijn. Maar ik heet geen Sugar. Voor de betere antwoorden moet je bij dit boek zijn. Voor de betere vragen ook. Soms zijn die vragen ogenschijnlijk eenvoudig en alledaags. 'Hoe laat ik mijn beste vrienden weten dat ik binnen gehoorsafstand was toen ze over mij begonnen te roddelen?' Of: 'Mijn partner weigert te werken, dus feitelijk betaal ik alles. Wat is je advies?' Vragen waarop het antwoord kan leiden tot een draaglijker dagelijks bestaan. Maar Sugar beantwoordt ook meer psychologische dilemma's als: 'Ik ga de hele tijd met allemaal vrouwen naar bed, waarschijnlijk om me beter te voelen over mezelf. Heeft dit iets met mijn moeder te maken?' (Spoiler: ja.) Soms is de vraag verpakt als een steenklomp die direct je maag wordt ingeschoten: 'Mijn kind is dood.'

Wat de rubriek *Dear Sugar* een cultstatus bezorgde, was de manier waarop deze *advice columnist* haar meest persoonlijke

angsten, twijfels en trauma's op tafel gooide. Strayed gaf hiermee zoveel meer dan alleen maar advies. Ze deelde letterlijk stukjes van zichzelf. Die stukjes zijn zó wijs, zó eerlijk en rauw dat de woorden voor je ogen lijken te ontploffen. Hoe vaak ik het boek ook herlees, de kracht ervan blijft me verbijsteren. De diepe waarheden waarmee Strayed de lezer om de oren slaat. Ze geeft precies dat waar de wereld een bodemloos tekort aan lijkt te hebben: liefde, tijd, aandacht en empathie. En passant spreekt ze de brieveschrijvers aan met *sweet pea*. Ook dat nog. Liefdevol drukt Sugar ons met de neus op de kern van de zaak. De zaak van het leven. Waarin onbegrijpelijke dingen gebeuren en die onbegrijpelijke dingen overkomen ons allemaal. In het klein, in het groot. Soms ben je aanstichter, soms slachtoffer, soms toeschouwer. Vaak weet je niet eens precies wat je bent. Maar het doet je verdriet en het beneemt je de adem. Er sluimert iets. Je slaapt er niet van. Want wat te doen als verdriet niet vanzelf ophoudt? Waar laat je woede, wat doe je met angst, waar berg je de herinneringen op die je niet meer wilt? Hoe zeg je ik hou van je en wat betekent dat eigenlijk? Hoe zeg je tot hier en niet verder, ik wil dit niet meer? Of dat het je spijt. Hoe ben je dapper, hoe blijf je trouw, aan jezelf, aan een ander? Hoe geef je niet op?

Als Sugar ons iets duidelijk wil maken is het misschien wel dit: ergens mee zitten is niet heel moeilijk. Het kan de hele dag, altijd en overal. Maar wéten dat je ergens mee zit, en er vervolgens betere woorden voor vinden dan *what the fuck*, dat kost tijd en moeite. Het is ook nog eens geen leuke bezigheid. Want we moeten ergens aan. En in. Een afdaling in onszelf, precies naar dat deel waar het zeer onprettig toeven is. Dat de brieveschrijvers het hebben aangedurfd om juist vanuit die angstige, onzekere plek hun gevoelens om te zetten in woorden, maakt hun hartenkretten onbetaalbaar.

En of het nu gaat om de vraag of het antwoord: iedere zin in dit boek vindt zijn oorsprong in datzelfde, meest benarde en

daardoor meest kwetsbare stukje van onszelf. Daar waar we in ons blootje staan en het gewoon even niet meer weten. We staren naar het donker. Twijfel. Wat te doen? Niet bang zijn, zegt Sugar, niet stoppen, maar doorstappen. Want daar, in het vormeloze Holst, ligt de oplossing. ‘Waag de sprong,’ zegt ze. ‘Spring hoog en stevig, doelbewust en met heel je hart. Het is aan jou om je leven vorm te geven.’

DEEL I

HET GING ALTIJD ALLEEN OM ONS TWEEËN

Wat is dit voor boek?

Het is een selectie uit de columns van Lieve Sugar. Een groot deel werd oorspronkelijk gepubliceerd op TheRumpus.net. Andere verschijnen hier voor het eerst. De brieven in dit boek werden met een anoniem formulier via The Rumpus naar Sugar gemaïld, of rechtstreeks naar Sugars e-mailadres. De meeste mensen die me schreven, wisten niet dat ik Cheryl Strayed was, en andersom waren de meeste brievenvolgers anoniem voor mij. Dit boek is een verzameling intieme briefwisselingen tussen onbekenden.

Heb je dingen in de brieven veranderd voordat ze werden gepubliceerd?

In sommige gevallen heb ik licht ingegrepen, in het belang van de duidelijkheid en/of de lengte, maar de meeste brieven staan hierin precies zoals ze werden geschreven door mensen die zich geroepen voelden om me te schrijven.

Wat voor soort brieven beantwoord je?

Allerlei soorten. Sommige gaan over romantiek en liefde, andere over verdriet en verlies, weer andere over geld- of familieperikelen. Mijn criteria voor de keuze van de brieven die ik beantwoord in mijn Lieve Sugar-column zijn volslagen subjectief: ik ben bereid van alles te beantwoorden, zolang het me maar interesseert, uitdaagt of ontroert.

Wat voor soort advies geef je?

Het beste advies dat ik maar kan bedenken.

Als een ijzeren bel

Lieve Sugar,

Na twintig jaar liep mijn huwelijk stuk. Wiens schuld het was? De mijne? Die van mijn vrouw? De maatschappij? Geen idee. We waren niet volwassen genoeg om te trouwen, toen in de jaren tachtig, en we deden allebei ontzettend ons best om niet te hoeven omgaan met de ellende die ons boven het hoofd hing.

Maar dat ligt in het verleden. Sinds we drie jaar geleden uit elkaar gingen, heb ik een paar relaties gehad. Een oppervlakkige, een serieuze en de huidige. Met die eerste oppervlakkige was verder niets aan de hand: ik zei duidelijk dat ik me niet al zo snel weer wilde settelen. De tweede begon nogal oppervlakkig, en ik verbrak het contact toen zij serieus werd, maar ik kon niet bij haar vandaan blijven en beloofde dat ik zou nadenken over onze relatie op de lange termijn. Ik zei ook dat ik van haar hield, nadat ik een jaar lang dat woord had weten te vermijden, waarvan ik de definitie sowieso niet helemaal snap. Toen het tijd werd om de knoop door te hakken, maakte ik dat ik wegkwam. Ik raakte met haar zowel een geliefde als een vriendin kwijt.

Nu ben ik weer een vrouw tegengekomen met wie het heel aardig klikt. We gaan nu zo'n vier maanden met elkaar om. Ze maakt op het moment een vechtscheiding door en was helemaal niet op zoek naar een serieuze relatie. Dat klonk volmaakt, maar in werkelijkheid vinden we daten met meer dan één persoon alletwee maar niets, dus hebben we nu een monogame relatie.

Het lijkt erop dat we verliefd aan het worden zijn, al heeft zij het nog niet hardop gezegd. Ik draai er ook omheen, maar we denken het wel allebei. Ik schrik ervoor terug om het te zeggen, omdat ik uit ervaring weet dat zoiets als ‘houden van’ beladen is met beloftes en verplichtingen die makkelijk kunnen worden verbroken.

Mijn vraag aan jou is: wanneer is het 't juiste moment om die grote stap te zetten en ‘Ik hou van je’ te zeggen? En waar gaat ‘liefde’ eigenlijk over?

Groeten,
Johnny

Beste Johnny,

Het laatste wat mijn moeder tegen mij zei, was: ‘hou van’. Ze was te ziek, te zwak en te erg van de wereld om de ‘ik’ en de ‘je’ op te brengen, maar dat gaf niets. Die twee woordjes hebben de kracht om op eigen benen te staan.

Ik was niet bij mijn moeder toen ze stierf. Niemand was erbij. Ze stierf alleen in een kamer in het ziekenhuis, en jarenlang heb ik het gevoel gehad dat ik als gevolg daarvan vanbinnen voor driekwart stijf bevroren was. Ik speelde het keer op keer af in mijn hoofd, die hele reeks gebeurtenissen en keuzes die me ervan hebben weerhouden in haar laatste uren bij mijn moeder te zijn, maar erover nadenken hielp absoluut niet. Dat nadenken was één diepe duik in een bodemloze emmer vol stront.

Ik zou nooit bij mijn moeder zijn wanneer ze stierf. Ze zou nooit meer tot leven komen. Het laatste wat tussen ons was gebeurd, zou altijd het laatste blijven. De manier waarop ik vooroverboog om haar te kussen, en de manier waarop zij op me reageerde: ‘Nee, alsjeblieft’, omdat ze de fysieke pijn niet meer kon verdragen als mensen haar aanraakten, zouden altijd de laatste zijn. En ik die uitlegde dat ik de volgende ochtend zou

terugkomen en dat zij daarop nauwelijks waarneembaar knikte, zou altijd blijven. De manier waarop ik mijn jas pakte en zei: 'Ik hou van je', waarna zij bleef zwijgen tot ik bijna de deur uit was en toen riep: 'Hou van'; het zou altijd zo blijven. En de manier waarop ze nog steeds in dat bed lag toen ik de volgende ochtend terugkwam, maar dan dood: voor altijd.

De laatste woorden van mijn moeder klinken in mijn binnenste na als een ijzeren bel die iemand luidt omdat het etenstijd is: hou van, hou van, hou van.

Ik neem aan dat je denkt dat dit alles niets te maken heeft met jouw vraag, Johnny, maar het heeft alles te maken met mijn antwoord. Het heeft alles te maken met elk antwoord dat ik ooit iemand heb gegeven. Het is de ontstaansgeschiedenis van Sugar. En de afgelopen vijf weken sinds je me hebt geschreven dat je niet wist wat 'houden van' betekent, kwamen mijn gedachten er telkens weer op uit.

Het is echt niet zo onbegrijpelijk als jij doet voorkomen, sweet pea. Liefde is het gevoel dat we koesteren voor diegenen om wie we heel veel geven en die we heel erg waarderen. Liefde kan licht zijn als de omhelzing van een vriend, of zwaar als de opofferingen die we ons getroosten voor onze kinderen. Het kan romantisch zijn, platonisch, familiair, voorbijgaand, altijddurend, voorwaardelijk, onvoorwaardelijk, doortrokken van verdriet, aangewakkerd door seks, dof geworden door misbruik, versterkt door hartelijkheid, verwrongen door verraad, verdiept door de tijd, verduisterd door problemen, doorkneed met grootmoedigheid, gevoed door humor, en 'beladen met beloftes en verplichtingen' waar we al of niet op zitten te wachten en waar we ons al of niet aan willen houden. Het beste wat jij met je leven kunt doen is de liefde bij de lurven pakken. En op dat front heb jij volgens mij nog heel wat werk te verzetten, Johnny.

Maar voordat we daaraan toekomen, wil ik nog even dit zeggen, darling: op de een of andere manier hou ik van jou.

Ik hou van je om wat je me schreef en omdat je dat zoekende, angstige, oenige, nonchalante, terughoudende, kerelige hart van je hebt blootgelegd. Ik hou van je omdat je me ertoe verleidde om ‘kerelig’ te schrijven, ook al is het geen bestaand woord en heb ik moreel gezien grote bezwaren tegen het hele kerel-gerelateerde lexicon. Heerlijk, dat er vijf hele weken lang niet één dag voorbijging zonder dat ik dacht: maar hoe moet het nou met Johnny? Wat ga ik tegen Johnny zeggen? Heerlijk, dat ik op een avond niet zo lang geleden in bed lag met meneer Sugar, die *The New Yorker* las, en dat ik mijn tijdschrift – *Brain, Child* – op mijn borst legde omdat ik aan jou moest denken en aan de vraag die je me had voorgelegd, en dat meneer Sugar toen zijn tijdschrift ook op zijn borst legde en vroeg waar ik aan dacht, en ik het hem vertelde, waarna we jouw problemen bespraken, vervolgens het licht uitdeden en hij in slaap viel en ik zo lang klaarwakker met mijn ogen dicht in mijn hoofd mijn antwoord aan jou aan het schrijven was dat ik besepte dat ik niet in slaap ging vallen, dus stond ik op, liep door het huis, vulde een glas met water en ging in het donker aan de keukentafel door het raam naar de natte straat zitten kijken, waarna de kat kwam, op de tafel sprong en naast me ging zitten en ik haar na verloop van tijd vroeg: ‘Wat zal ik tegen Johnny zeggen?’, en ze snorde.

Ik wist precies wat ik jou zou vertellen. Het probleem was niet echt dat ik dat niet wist. Waarover ik piekerde, was hoe ik bij de lagen kon komen waar je brief volgens mij naar verwijst: de vragen die je niet stelde, maar die overduidelijk schuilgaan achter de vragen die je wel stelde.

Jij bent niet bang voor de liefde. Je bent bang voor alle shit die je aan de liefde hebt opgehangen. En je denkt dat zolang je maar niet die drie woordjes zegt tegen de vrouw van wie je meent te houden, je beschermd zult zijn tegen die shit. Maar dat is niet zo. We hebben verplichtingen aan de mensen om wie we geven

en die we toestaan om ons te geven, of we nu wel of niet zeggen dat we van hen houden. Onze belangrijkste verplichting is om openhartig te zijn – om de aard van onze affectie toe te lichten als enige toelichting op haar plaats is.

En in jouw geval is dat zo. Jij vroeg me wat het juiste moment is om tegen je geliefde te zeggen dat je van haar houdt, en het antwoord is: wanneer je denkt dat je van haar houdt. Als ontwijken je belangrijkste tactiek blijft in je romantische betrekkingen met vrouwen, zul je niet alleen je geluk, maar je hele leven kleiner maken.

Ik moedig je aan meer te doen dan hulpeloos je schouders op te halen bij de vraag ‘wiens schuld’ het was dat je huwelijk na twintig jaar is stukgelopen. Het is niemands schuld, darling, maar het komt wel ook door jou. Het zou goed zijn als je eens diep nadacht over wat er wel werkte in die relatie en wat er verkeerd ging; ga eens na hoe je het eerste kunt toepassen in je huidige en/of toekomstige relaties en hoe je het laatste uitbant.

Over drugsverslaafden wordt gezegd dat ze ophouden met emotioneel volwassen worden op het moment dat ze gaan gebruiken, en ik heb genoeg verslaafden meegemaakt om te geloven dat dat waar is. Ik denk dat datzelfde kan gebeuren in een langdurig monogaam huwelijk. Misschien is een deel van jouw beperkte interpretatie van wat het inhoudt om ‘ik hou van je’ te zeggen een overblijfsel van wat je jaren geleden dacht dat het betekende, toen je voor je ex-vrouw koos. Dat ligt inderdaad in het verleden, zoals je al zei, maar ik vermoed dat er toen een stukje van jezelf bevroren is geraakt.

Je liefde voor iemand uitspreken is niet per se ‘beladen met beloftes en verplichtingen die makkelijk kunnen worden verbroken’. De voorwaarden waarover je binnen een relatie tot overeenstemming komt zijn verbonden met, maar worden niet gedefinieerd door de vraag of je al of niet ‘ik hou van je’ hebt gezegd. ‘Ik hou van je’ kan betekenen: ik vind je te gek en mooi

en ik ga er alles aan doen om de rest van mijn leven jouw partner te zijn. Het kan ook betekenen: ik vind je te gek en mooi, maar ik verkeer in een overgangsfase, dus laten we het rustig aan doen met de beloftes en zien hoe het gaat. En het kan betekenen: ik vind je te gek en mooi, maar ik ben niet geïnteresseerd in een relatie met je, niet nu en waarschijnlijk later ook niet, hoe te gek en mooi je ook nog steeds bent.

Waar het om gaat, Johnny, is dat het helemaal op jou aankomt. Jij bent degene die de voorwaarden van jouw leven definieert. Jij bent degene die je ingewikkelde, elkaar tegensprekende gevoelens voor deze vrouw moet afwegen en onder woorden moet zien te brengen. Jij bent degene die die rare liefde die je blijkbaar voor haar koestert, zo van: 'O shit, ik was helemaal niet van plan om verliefd te worden, maar nou overkomt het me toch', mag beschrijven. Samen zullen jullie moeten uitvinden wat het betekent een exclusieve, prettige, niet-verbonden verbintenis aan te gaan terwijl zij in een vechtscheiding ligt en jij nog niet zo heel lang geleden een huwelijk van tientallen jaren hebt beëindigd.

Doe het nou maar. Dat zal jullie relatie bevrijden van die gespannen toestand die ontstaat als je je inhoudt. Besef je wel dat jouw weigering om iets als 'ik hou van je' tegen je geliefde te zeggen haar eigen krachtenveld heeft geschapen? Als je dingen achterhoudt, verwring je daarmee de werkelijkheid. Mensen die dingen achterhouden worden daar lelijk en benepen van. Mensen voor wie dingen worden achtergehouden, worden daar gek en wanhopig van en kunnen niet meer goed bedenken wat ze eigenlijk voelen.

Dus daar moet je je van bevrijden. Je moet geen politiek spelletje spelen. Dat is voor klojo's. Wees moedig. Wees authentiek. Oefen een beetje met 'ik hou van je' zeggen tegen de mensen om wie je geeft, zodat je het, als het er echt op aankomt, ook hardop kunt zeggen.

We gaan allemaal dood, Johnny. Dus laat die ijzeren bel klinken alsof het etenstijd is.

Liefs,
Sugar